

באותו היום נדעו כל אמה ולשון שלא הציל את אברהם אלא הקדוש ברוך הוא שהוא יחידו של עולם, והיו מביאים את בניהם למשכנו של אברהם, ואומרים לו: ראינו אותך שאתה בוסטם בקדושי ברוך-הוא שהוא רבון העולם, למד את בנינו מברךך שאתה יודע, ועליהם אמר הכתוב (תהלים מז) נדיב עמים נאספו עם אלהי אברהם].

בא ראה מה כתוב, ויקח תרח את אברהם בנו ואת לוט בן הרן וגו', ויצאו אתם מאור פשדים. ויצאו אתם? אתו היה צריך להיות, שהרי כתוב ויקח תרח וגו'. מה זה ויצאו אתם? אלא תרח ולוט עם אברהם ושרה וצאו, שהם היו העקר לצאת מתוך אותם הרשעים. שפיון שראה תרח שאברהם בנו נצל מתוך האש, חזר לעשות את רצונו של אברהם, ומשום כך ויצאו אתם תרח ולוט.

ובשעה שיצאו מה כתוב? ללכת ארצה כנען. שרצונם היה ללכת לשם. מכאן למדנו, כל מי שמתעורר להטהר, מסייעים אותו. בא ראה שכך הוא, שפיון שכתוב ללכת ארצה כנען, מיד - ויאמר ה' אל אברהם לך לך. ועד שהוא התעורר בתחלה, לא כתוב לך לך.

בא ראה, הדבר שלמעלה לא מתעורר עד שמתעורר למטה בראשונה על מה שישרה עליו אותו שלמעלה. וסוד הדבר - האור השחר אינו נאחז באור הלבן עד שהיא מתעוררת בראשונה. כיון שהיא מתעוררת בראשונה, מיד שורה עליה האור הלבן.

ועל זה כתוב (שם טז) אלהים אל דמי לך אל תחרש ואל תשקט אל, כדי שלא יפסק האור הלבן מן העולם לעולמים. וכן (ישעיה טב) המזכירים את ה' אל דמי וכן כיון שמעיר אדם התעוררות

בהוא יומא ודעו כל אומנא ולישננא דלא שיוכיה לאברהם אלא קדשא ברוך הוא דאיהו יחידאי דעלמא, והונו מיתין בנייהו למשכניה דאברהם ואמרין ליה חמינו לך, דאת רחיין בקדשא ברוך הוא דאיהו רבוניה דעלמא, אוליה לבננא מאורקך דאת רבע, ועליהו אמר קרא (תהלים מז) נדיב עמים נאספו עם אלהי אברהם).

תא חזי, מה כתיב ויקח תרח את אברהם בנו ואת לוט בן הרן וגו'. ויצאו אתם מאור פשדים. ויצאו אתם, אתו מיבעי ליה. דהא כתיב ויקח תרח וגו' מאי ויצאו אתם. אלא תרח ולוט עם אברהם ושרה נפקו דאנון הו עקרא למיפק מגו אנון חייביא, דכיון דחמא תרח דאברהם בריה אשתזיב מגו נורא, אתהדר למעבד רעותיה דאברהם, ובגין כך ויצאו אתם תרח ולוט.

ובשעתא דנפקו מה כתיב ללכת ארצה כנען. דרעותא דלהון הוה למיהיף תמן. מכאן אוליפנא כל מאן דאתער לאתדפאה מסייעין ליה. תא חזי, דהכי הוא דכיון דכתיב ללכת ארצה כנען מיד ויאמר יי אל אברהם לך לך, ועד דאיהו לא אתער בקדמיתא לא כתיב לך לך.

תא חזי, מלה דלעילא לא אתער עד דאתער לתתא בקדמיתא על מה דתשרי ההיא דלעילא, ורזא דמלה, נהורא אוכמא לא אתאחיד בנהורא חנורא עד דאיהי אתערית בקדמיתא, כיון דאיהי אתערית בקדמיתא, מיד נהורא חנורא שרייא עליה.

ועל דא כתיב (תהלים פג) אלהים אל דמי לך אל תחרש ואל תשקט אל. בגין דלא יתפסק נהורא חנורא מעלמא לעלמין. וכן (ישעיה טב) המזכירים את יי אל דמי לכם. בגין לאתעררא לתתא במה דישרי אתערותא לכם, כדי לעורר למטה במה שתשרה ההתעוררות שלמעלה.

[מוכה] בראשונה, אז מתעוררת התעוררות שלמעלה. בא ראה, פיון שפתיב ויצאו אתם מאור פשדים וגו', מיד - ויאמר ה' אל אברם וגו'.

ויאמר ה' אל אברם לך לך. אמר רבי אלעזר, לך לך - לעצמך, לתקן את עצמך, ולהתחנן לתקן את דרגתך. לך לך - אינך וכו' [כדא] לעמד פאן בין הרשעים הללו. וסוד הדבר - לך לך, שהרי הקדוש ברוך הוא נתן לאברהם רוח של חכמה, והיה יודע ומצריך [צדדי] צדדי ישוב העולם, והסתפל בהם ושקל במשקל וידע את הפחות הממנים על צדדי הישוב.

בשהגיע לתוך נקדת אמצע הישוב, שקל במשקל ולא היה עולה בידו. התבונן לדעת את הכח שממנה עליה, ולא יכל להתדבק ברוצונו. שקל כמה פעמים, וראה שהנה משם נשתל כל העולם. התבונן וצריך ושקל לדעת, וראה שהנה הכח הצליון שעליה אין לו שעור, עמק ונסתר, ואינו כמו הצדדים של דרגות הישוב.

התבונן ושקל וידע שהרי כמו שמהנקדה היא אמצעיתו של הישוב, ממנה נשתל כל העולם לכל צדדיו. כך גם ידע שהרי הכח ששורה עליה, משם יצאו כל שאר הפחות הממנים על כל צדדי העולם, וכלם אחוזים בו. אז (בראשית יא) ויצאו אתם מאור פשדים ללכת ארצה כנען.

עוד, השגיח ושקל וצריך לעמד על ברור הדבר של אותו המקום ולא היה יודע, ולא יכל לעמד עליה להשיג. פיון שראה את פחו של המקום הזה ולא יכל לעמד עליו, מיד ויבאו עד חרן וישבו שם.

דלעילא. וכן פיון דאתער בר נש אתערוותא בקדמיתא פדין אתער אתערוותא דלעילא. תא חזי, פיון דכתיב ויצאו אתם מאור פשדים וגו' מיד ויאמר יי אל אברם וגו'.

ויאמר יי אל אברם לך לך, אמר רבי אלעזר לך לך, לגרמך לאתקנא גרמך, (לאסתקפא) לאתקנא דרגא דילך. לך לך, לית אנת (כ"א כדאי) למיקם הכא בין חייבין אלין. ורזא דמלה לך לך (דף עח ע"א) דהא קדשא בריך הוא יהיב ליה לאברהם רוחא דחכמתא, והוה ידע ומצריך (צדדי) סטרי דיישובי עלמא, ואסתפל בהו ואתקל בתיקלא וידע חילין די ממנן על סטרי יישובא.

בר מטא לגו נקודה דאמצעיתא דיישובא תקיל בתיקלא ולא הוה סליק בידיה. אשגח למנדע חילא די ממנא עליה ולא יכיל לאתדבקא ברעותיה, תקיל כמה זמנין וחקמא דהא מתמן אשתיל כל עלמא, אשגח וצריך ותקל למנדע וחקמא דהא חילא עלאה דעלה לית ליה שעורא עמיק וסתים ולא איהו כגוויי דסטרי דרגי דיישובא.

אשגח ותקיל וידע דהא כמה דמההיא נקודה אמצעיתא דיישובא מניה אשתיל כל עלמא לכל סטרוי. הכי נמי ידע דהא חילא דשרי עליה מתמן נפקו כל שאר חילין דממנן על כל סטרי עלמא, וכלהו ביה אחידן. פדין (בראשית יא) ויצאו אתם מאור פשדים ללכת ארצה כנען.

עוד אשגח ותקיל וצריך למיקם על בריא דמלה דההוא אתר ולא הוה ידע ולא יכיל למיקם עליה לאתדבקא, פיון דחקמא תקפא דהאי אתר ולא יכיל למיקם עליה מיד ויבאו עד חרן וישבו שם.